

L'ART DEL PAGÈS

SECCIÓ DOCTRINAL, AGRONÓMICA Y BIBLIOGRÁFICA.

Las Caixas de Préstams Rurals. (*)

Sa historia y activitat.

I.

Desitjosos d' implantar aquesta benéfica institució, de la que en altres números n' habém parlat per sobre, en nostre pays, estém fent los treballs necessaris, pera poguer presentar á quants ho demanin los documents indispensables pera sa fundació. Axis mateix es nostre propòsit crear un Comité que s' encarregui de propagar la idea d' aquestas cooperativas y no desconfiém de trovar lo número convenient de personas que, procurant traurers de demunt lo escepticisme de nostra época y tenint presents, com es degut, los perills que amaga la qüestió social, vulguin treballar ab gust y entusiasme pera millorar las condiciones de las classes pobres y sobre tot las del camp. Lo que proposém es una verdadera obra de caritat, no per medi d' almoynas; puix es ben sabut que aquestas en lloch de donar forsa, enervan l' ánim del que las reb, produhint á la llarga la desmoralizació. Lo que volém es presentar l' àncora de salvació als qui, negats en lo páram d' aquesta pobre vida, son presa de la desesperació y que necessitan l' àncora pera que per medi de son propi treball y esforsos puguin arribar á port segur. Per aixó cridém á tots los que vulgan posar sa inteligencia y un poch de treball material al servey de sos germans.

(*) Végintse ls números 249 y 250, corresponents respectivament al 30 de Novembre y al 10 d Desembre de 1886.

Mentrestant, y fins á lograr que 's constituheixi lo Comité adalt dit, aném á donar una breu historia de las *Caixas de Préstams-rurals* y dels resultats que moral y materialment han obtingut.

En 1847, en un districte montanyós de la Prússia Rhenana, lo Westerwald, casi la totalitat de sa població rural quedá sumida en la major miseria, perque la terra estéril de si mateixa, no habia produhit l' any anterior cullita que hagues pogut anomenarse tal. Si en temps normals lo aliment d' aquells pagesos estant sols de pá y patatas, mancaren á las horas aquets comestibles mes necessaris, presentantse la fam ab tots sos sofriments y horrors á las portas de las pobres barracas.

Pera posar remey al mal, en lo possible, M. Raiffeisen, burgmestre, alashoras del districte de Weyerbusch que contaba 34 poblets, constituí d' entre los habitants mes acomodats de sa comarca, una cooperativa de consum, la qual logrâ ben aviat provehirse de blat y patatas que feya venir d' altres regions. S' instalâ una fleca que treballant nit y dia, donâ per resultat lo que als pochos dias se pogués donar lo pá á la meytat del preu corrent als habitants pobres. Pero d' aquesta manera no sols se procurâ per aquestos, sino que també s' arribâ á una rebaixa general en lo preu del pá en tot lo districte. Animada per un éxit tan falaguer y convensuda ja de la forsa que dona la associació, la cooperativa no limitâ ja sos esforços á aquest temps d' extrema necessitat, sino que en 1848 s' encarregâ de la compra al engrós dels grans y patatas pera sembrar, logrant aixís que gran número de familias, pasés la época de carestia sens endeutarse gayre y sens consecuencias perjudicials pera 'l pervindre.

La cullita del any 1847 fou molt favorable y tothom donaba gracias á Deu que d' un cop habia fet desapareixer la miseria. Tots los negocis tornaren á sa vía regular y 'ls homens revisqueren, per dirho aixís, á nova confiança. N' obstant, no podia restar secret á un observador experimentat que á mes de la necessitat produhida temporalment per la mala cullita n' hi habia un' altre de permanent, deguda á la falla de crèdit. Aquesta falla existia feya ja temps, pero s' habia fet notar més que may durant la carestia. En una reunió de la Societat agrícola tinguda en 1848 en la vila d' Alten-kirchen, se tractâ del assumpto extensament, encara que sens arribar á una resolució respecte dels medis que haurian d' emplearse pera posar remey al mal. Pero l' éxit favorable de la cooperativa de consúm de Weyerbusch habia demostrat á M. Raif-

feisen lo que poden las forsas unidas, y aixó fou la causa de que 's desarrollés en son magí la idea de las asociaciones cooperativas, de la qual han nascut las *Caixas de Préstams rurals*.

Mentrestant M. Raiffeisen habia sigut trasladat á la burg-mestria de Flammersfeld. Després de molts preparatius, y després d' haber vensut no pochs obstacles, fundá aquí una *Associació pera socorrer als pagesos pobres*, prenent part en ella 60 habitants richs del districte. Aquesta associació se proposá al principi combatre enérgicament la usura que solian posar en práctica los traficants en bestiar. Se comprá bestiar á primera má, cedintlo als habitants al preu de compra y á condició de pagarlo dintre los cinch anys següents á plassos anyals. Pero aviat se vegé que aquest procediment era massa complicat y que, pera millorar radicalment las condiciones de la població rural no n' hi habia prou ab la sola compra de bestiar. Era precis oferir lo diner necessari, pera atendre á altres moltas necessitats; compra y recomposició d' edificis, compra de terras, d' eynas, grans pera sembrar, etc. Aixís fou que poch temps després de la fundació se passá ja á donar préstams en metálich, á qual fi tingué de ferse un empréstit. Apesar de que 'ls habitants millor situats, segons los estatuts prestaban fianza solidariament y ab tots sos bens, fou dificilísim al principi d' obtenir lo crédito necessari. Sols després de molts esforços se lográ trobar á un capitalista que prestés la primera quantitat de 2000 duros y encara aixó tan sols, quan 20 dels socis mes richs y respectats hagueren sortit fiadors per medi d' un acte devant notari. Aixís se lográ obtindre lo crédito y desde alashoras, la associació ha pogut disposar sempre de diner.

Apesar dels resultats molt favorables, aquesta clase de cooperativas s' extingueren mol paulatinament. Era un obstacle principal la solidaritat que fins allavors no s' habia empleat ó aplicat encara tan extensament y que, donada la desconfiansa tradicional de la població rural, habia de tenirse en compte mes que are. Pero també mancaban personas que fessin propaganda pera las cooperativas, essent en cambi molt numerosos los contraris que, ja per interés personal, ja per ignorancia feyan tot lo posible pera destruir la jove institució.

Sols quan M. Raiffeisen fou trasladat en 1852 á la burgmestria de Heddesdorfs, lográ fundar la segona associació semblant baix la rahó social de *Associació de Beneficencia*, que 's proposaba millorar en lo posible, las condicions materials y morals de sos socis.

Ab aquesta fi prestaba en primera línea lo diner necessari, pero á més s'ocupaba de donar educació als noys abandonats, de procurar treball als presidaris que haguessin complert sa condena y de fomentar una biblioteca popular.

Al poch temps, n' obstant, s' evidenciá que branques tan diferents no podrian abrassarse directament per uns mateixos estatuts, aixís es que poch á poquet anaren deixantse una branca despres d' un altre, quedant, com objecte directe de la associació, sols lo negoci dels préstams. Pera regularisarlo formalment se modificaren en 1864 los estatuts, prenent la associació lo nom de *Caixa de Préstam rurals*. Son fi primordial era donar los préstams necessaris á sos socis encare que sense deixar de fixarse per aixó en la millora general de las condicions rurals y materials dels mateixos. Cuan també aquesta associació hagué treballat ab bons resultats durant 8 anys lográ M. Raiffeisen fundarne altres varius en las comarcas properas y desde alashoras las *Caixas de Préstams Rurals* han arribat á propagarse molt depressa no sols á Alemania, sino que també á Italia, Austria, Fransa, etc.—R.

SECCIÓ D' AGRICULTURA PRACTICA.

Arnas, buchs ó ruscos al estil modern.

Sempre serán las abellas motiu de admiració de la gent, per son actiu y constant treball y l'apreci de sos productos, cera y mel.

Mes de 18 anys fá, que l' Illustre Cowan, apicultor inglés, practica 'l nou sistema que en lo seu país, Alemania, Estats Units y Suissa principalment, forma de alguns anys ensá, la ocupació de moltas personas estudiosas que cambian las sevas observacions y esperiencias constituint Societats regionals, ja també per medi de periódichs fundats á aqueix intent. Als Estats Units, es ahont lo sistema ha prés desentrotllo industrial important, aquella gent son aixís, tot vá al engros, tenen lo que es menester pera ferho y arriscarse, ademes dels tractats internacionals, que 'ls asseguran mercats y favorable competencia, com per desgracia nostra, tots sabém.

Del concurs de tots en tant temps, lo progrés era d' esperar, com sens dubte existeix, tenint de dia en dia nous partidaris—En la

nostra Nació, han quedat ignoradas las probas que durant eixos anys hagin pogut ser fetas y sols podem senyalar las mes recents dels Srs. Andreu en la Illa de Menorca y Srs. Mieg y Allende Salazar en las Provincias Vascas, secundats enguany per molts altres.

Lo sistema consisteix en dos propòsits, portats á la pràctica del modo mes convenient. Es un d'ells, coneixement complert de lo que passa ó succehèix dins del rusch, y es l'altre, facilitar lo treball de las abellas, fentlo mes depressa á la vegada que mes important ab lo número.

Lo 1.er s'obté construhint lo rusch ab pessas de manera que 's pugui armar y desarmar, obrir y tancar perfectament, y las brescas vagin colocadas en uns marchs ó cuadros que descansan per sos extrems allargats en las parets del rusca, facilitant sa estracció, cambi y regoneixement.

Lo 2.ª se logra colcant en eixos marchs, unas fullas de cera del gruix corresponent, que tenen estampadas per las duas caras la planta de las brescas, estalviant d'aqueix modo á las abellas la fabricació de aquestas, produhint cera que es lo que mes las fadiga y estenua, restantlos solament estirar los filets que deixa la estampa, pera tenir construhida la bresca. — Aquesta es, com aquell qui diu, sa casa, puix serveix pera la cria ó reproducció y de magatzem de provisions, donchs es evident la ventatja que s'obté, já que adelantantlos hi treball vindrà mes aviat la cria y será mes populós lo rusch ó colonia en la época propia de la cullita á la vegada que mes numerosos los magatzems.

Caracterisa per lo tant al sistema, completa movilitat, y d'aquí vé, se li dongui 'l nom de *movilista* en contraposició al sistema antich nombrat fixo ó fixista.

Ab lo primer propòsit hi caben variació de formas en lo rusch propiament dit, aixó es, en las pessas que lo constituheixen y situacions en que queda colcat; ab lo segon hi cap principalment lo que las brescas artificials sian en extensió mes ó menys grans, y de resultas las dimensions del rusch, essent consecuencia de tot aixó, que los modelos de ruscós sian innombrables y pochs reuneixin las duas condicions essencials, comoditat del apicultor y possibilitat d'obtenir lo complert desentrotlló de la colonia. — Las millors són conegudas ab los noms de Dadant (americana), Layens (francesa), Inglesa (tipo de la associació) y Burki-Jeker ó Blatt (alemanya)

Per donarsen cabal idea del sistema entre las molts publicacions que 'n tractan, considerem ventatjoses baix molts conceptes, lo llibre «Guide de l' apiculteur anglais, par Th. W. Cowan- traduhit per E. Bertrand» (preu 10 rals) y la revista mensual «Revue Internationale d' apiculture» que 's publica á Nyon (Suissa) cual suscripció es de 4 franchs 75 céntims, ó 5'50 per corresponsal.

Nostres abonats podrán compendre en lo poch que portem dit, la importancia que té lo nou sistema, sobre tot pera nostra regió, ahont en general existeix decadent la cria de abellas, sens que manquin comarcas en extrem favorables. Clar es, que demana alguna inteligencia y atenció, que eixos cuidados y major cost, poden tenir mes ó menys profit, exactament igual á lo que succeheix ab tota mena de crias ó cultius. Per çò, tots los apicultors esperimentats, recomanan als principiants, fassin sas prácticas y observacions ab una ó duas arnas. Aixís los primers gastos tindrán curt valor, per quant no son necessaris molts efectes que figuran en los catálechs de las varias fàbricas de ruscos y cuan l' any següent determinin establir major número, son capital de instalació, vindrá afavorit ab menor gasto per millor coneixement dels articles, y acert en la elecció de preus y fabricants.

Hem tingut ocasió de visitar, prop á n' aquesta ciutat, una instalació de ruscos del sistema exposat, feta recentment, prometent-nos ferla frequent, ja que considerem mereix l' assumpto tota atenció, com un ausili pera los agricultors cada dia mes aterrats.

SECCIO DE VARIETATS.

DESENGANY.

Roser que un dia, tempesta fera
Marceix y esfulla, fentlo esmortir,
Podrá quant vinga la primavera
De nou florir.

Pero 'l que 'ls besos de la gebrada,
Ses arreles fondas ne corsecá,
Aquest, sens sava, cap mes anyada
No florirá.

L' aygua que 'l núvol, molt lluny s' emporta
Un jorn la pluja tornarà 'l mar,
Mes fe perduda..... com que n' es morta
;no pot tornar!

Dolors Moncerdà de Macià.

SECCIÓ DE NOTICIAS AGRICOLAS.

Contra 'l mildiu—Se preconisa per persona experimentada la següent fórmula:

3 libras de cals viva.

2 id. de flor de sofre.

5 litres d' aygua.

Barrejis y fassis bullir una estona.—Pósis á refredar, decantis.

Pera emplearse prenguis 1 litre d' aquesta barreja afegintli 8 litres d' aygua per atacar l' *oidium* ó 'l *mildiu*.

S' ha de remenar be avans d' usarlo.

N' hi ha prou ab una sola vegada d' aplicarlo.

La operació s' ha de fer cuan las vinyas estiguin aixutas may quan mollas.

Los millors instruments pera usarlo son los pulverisadors.

Rahims grossos.—Pera obtenir rahims de 12 á 13 kilógrams cada un, com pogueren veure's en la Exposició agrícola d' Edimburg y de Arkleton, y que ofereixin ademés una primarenca maduració, se practica en la branca del rahim que 's desitja tenir aixís desarrollat, una incisió anular d' un centímetro proxima-ment, arrancant la pell. Aquesta incisió deu ferse en un punt próxim al lloch en que lo sarment s' uneix á la soca. Lo moment mes oportú pera aquesta operació es quan lo cep ha florit ó poch després.

Transport de plantas.—Alguns periódichs cridan la atenció del govern sobre 'ls perjudicis que causa á la agricultura la prohibició de transportar plantas pera evitar la propagació de la filoxera, y demanan que, examinantse ab lo deteniment degut las prescripcions vigents en la materia, se deroguin aquellas que son inútils pera 'l fi que 's persegueix y que sols donan lloch á abusos y fraus.

MERCATS FIRAS Y CULLITAS.

Bruch.—Nos diuhen del Bruch que continúa la calma en los vins á pesar de las glassadas. Son preu en eixa localitat es de 25 pesetas lo comú y de 30 las classes mes escullidas.

Lo temps continúa molt poch propici pera la agricultura. Han aparegut algunas tacas de *mildiu*. Lo temps continúa núvol.

Granollés.—La pedregada que descarregà durant las primeras horas de la tarde del dimecres, ha causat danys de consideració en los vinyats d' aqueixa vila y dels pobles comarcans.

Lleyda.—En lo mercat del dilluns hi hagué gran concurrència de gent. En lo de grans poca, notantse fermesa en los preus, que regiren ultimament.

Reus.—Aquesta setmana ha sigut de tan poca importancia comercial com las anteriors; las entradas no son moltas y 'ls embarchs se ressenten de la falta de demandas, aixis es que tot se reduheix á operacions pera 'l consum.

Tarragona.—A las desconsoladoras noticias estampadas en lo número anterior hi ha que afegir las d' altres punts de la provincia de Tarragona. Las glassadas tardanas, donchs, han perjudicat també á las vinyas de las Borjas de Urgell, Espluga de Francolí, Santa Coloma de Queralt, Cornudella, Vilafranca del Panadés y altres.

CALENDARI FILOXÉRICH.

JUNY

Estat del paràssit.—Inflòs de color groch en las arreletas fins á la tardor (sobre tot en los mesos de Juliol y Agost.)

Investigacions dels périts.—Primers passos en las vinyas, jardins, viviers etc. en busca de criaderos filoxérichs de dos ó tres anys. De pas 's podrá examinar si las fullas presentan galas. S' examinan també las *tacas filoxéricas* ahont se van arrencar los ceps, pera evitar alguna revivalla.

Operacions y tactaments.—En lo cas de pesentarse galas. 's podrán arrancar y cremar las fullas y fils. Destrucció de la filoxera que hagi reviscut en las tacas.

IMPRENTA DE VÍCTOR BERDÓS Y FELIU, TAPINERÍA, 17.—BARCELONA.